

לורין מלאך וטל סדוף

1. מוטיבציה לפרויקט

החל משנת 2008 העיר חולון החלה לשים דגש על נושא הקיימות העירונית. הדבר התבטא ומתבטא במגוון תחומים וביניהם תחום החינוך. העיר חולון מכירה בפוטנציאל הלמידה וההפנמה של ילדי העיר ולכן משקיעה במרכזו נושא הקיימות בתוכנית הלימודים באמצעות פרויקטים רבים כדוגמת: הפרדת פסולת, מיחזור ועוד. בנוסף, עלות הטמנת הפסולת העירונית עולה כמדי שנה ולכן ישנה חשיבות רבה ברצון העירייה להנחיל תרבות של מיחזור, כדי להקטין עלויות. כסטודנטים בעיר חולון, רצינו לבדוק את הקשרים בין תוכנית הלימודים והפרויקטים הקיימים בבתי הספר לבין רמת המודעות של הילדים למיחזור.

2. סקירת ספרות

הספרות המקצועית מתמקדת בעיקר בגורמים ובמחסומים שמשפיעים על רמת המיחזור. ניתן לראות שבנוסף למימון והתערבות ממשלתית החינוך הוא אחד הגורמים המרכזיים בכל הקשור להימצאות מחזור במדינה או אזור מסוים. אחד המחקרים שמציג את נושא המיחזור העירוני ב-23 מדינות מתפתחות, הגיע אל המסקנה שיש 12 גורמים שמשפיעים על המיחזור במדינות מתפתחות. אפשר לראות שבשישים ותשעה אחוזים הייתה השפעה לחינוך. במחקר אחר ניסו לבדוק האם אפשר למקסם את המיחזור בכל השכונות של ניו יורק על ידי יצירת אינדקס להגברת המודעות, החינוך וההשתתפות ושימוש בחלוקה גיאוגרפית ופילוח אוכלוסייה באזורים אלו ונתנו מספר המלצות לגבי המשך התוכנית העירונית למחזור. ניסיון לבדוק את המוכנות של תושבים למחזור פסולת אלקטרונית נעשה על-ידי שימוש במודלים רבי משתנים ומציע פתרונות לעניין הנוחות ושיפור ההגעה למרכזי המיחזור.

3. מתודולוגיה

1. עריכת שאלון המיועד לתלמידי העיר חולון, בשכבות ד'-ו'.
2. התמקדות בשני בתי ספר יסודיים בעיר חולון: בית הספר היסודי "משה שרת" המתמקד בנושא המיחזור ובכל היבטיו והוסמך כבית ספר ירוק, לעומת בית ספר יסודי "ניב", אשר משתמש בתכני הלימוד במגוון נושאים.
3. ניתוח התוצאות בשני היבטים:
 - א. רמת המודעות למיחזור (רמת מודעות גבוהה, בינונית ונמוכה).
 - על פי 3 פקטורים (ידע כללי, פעילות בית ספרית ופעילות חוץ ספרית).
 - ב. בחינת כל פקטור בנפרד והשוואה בין שני בתי ספרי יסודיים.

4. ממצאים

המדגם הורכב מ-78 תלמידים בכיתות ד'-ו' משני בתי הספר: 38 מבית הספר ניב ו-40 מבית הספר שרת. על מנת לענות על שאלות המחקר פיתחנו שלושה אינדקסים: אינדקס הידע שהורכב מתוצאות התשובות של התלמיד לשאלות הידע הכללי אינדקס המיחזור הבית ספרי שמורכב מתשובות התלמיד לשאלות על המיחזור בבית הספר אינדקס החוץ בית ספרי שמורכב מתשובות התלמיד לשאלות על המיחזור בביתו ועם משפחתו. ההבדלים בממוצעי האינדקסים היו מובהקים וגבוהים יותר בבית הספר שרת אשר משקיע במחזור. בנוסף אפשר היה לראות כי בכל מקרה רב התלמידים שענו אמרו כי יפריע להם אם יראו מישהו זורק פסולת שאפשר למחזר (במקרה של השאלה: בקבוק פלסטיק) לפח מעורב במקום למיכל מחזור אך רובם לא היו מוכנים לעשות דבר בנידון, כמו כן אפשר לראות שלתלמידים שהיו תורנים ירוקים יודעים יותר על נושא המיחזור בבית הספר ואף מאמצים "התנהגות ירוקה" מחוץ לו. לאחר ביצוע מבחן פירסון לבדיקת הקורלציה בין האינדקסים נראה שקיים קשר חיובי בין אינדקס המיחזור הבית ספרי לידע האישי של התלמיד ולמיחזור בביתו ועם משפחתו. לאחר ביצוע מבחן T למדגמים בלתי תלויים אפשר לראות שככל שאינדקס המיחזור בבית הספר גבוה יותר התלמיד חושב שהוא תורם יותר בנושא המיחזור. מבחן אנובה חד כיווני הראה שכאשר אינדקס המיחזור בבית הספר עולה כך יש יותר סיכוי שיפריע לתלמיד כאשר אחרים משליכים פסולת שאפשר למחזר לפח מעורב במקום למיכל מחזור.

5. סיכום

כתוצאה מהמחקר אנו יכולים להראות שקיימת השפעה להתנהלות הירוקה של בית ספר על ההתנהגות של התלמיד ועל הידע שלו כך שאנו יכולים לקוות לעתיד ירוק יותר.